



## **The project « SYNERGY - International Festival of Ethnic and Language Minority Theatres» was funded with the support of the European Union under the Programme "Europe for Citizens"**

### **Strand 2 – Measure 2.1 "Town-Twinning"**

**Participation:** The project involved 122 guest citizens, notably 59 participants from the city of Trgu Mures, Romania, 27 participants from the city of Berlin, Germany, 16 participants from the city of Budapest, Hungary, 20 participants from the city of Bolzano, Italy.

**Location/ Dates:** The event took place in Novi Sad, Serbia from 18/11/2019 to 28/11/2019.

#### **Short description:**

**The day of 18/11/2019** At the opening of the SYNERGY festival featured the musical band Kal (in Roma means "black"), a well-known Roma music band from Serbia, founded in 1996. In their songs dominate a combination of Balkan Roma music and tango, and sounds from the Middle East, Turkey and Jamaica. They performed at the Sziget Hungarian Festival, La notte di San Lorenzo in Milan, then in Athens at the 11th European Biennial of Young Creators, at the EXIT festival in Novi Sad, while in 2006 they were part of the International Music Fair WOMEX.

Their debut album reached the number one spot on the World Music Charts Europe list, and ended the year at number three. The band, especially frontman Dragan Ristic, are very politically and socially engaged and are fighting discrimination against the Roma. Dragan and his brother Dusan founded the Amala Summer School, where students learn the Roma language, history, cultural heritage and political influences of the people through workshops.

**The day of 19/11/2019** was dedicated to the topic of national identities and populism in Europe. Multicultural city theater from Berlin performed the play "Pandora's box". The play involved Berlin actors and actresses, with different heritage of identities and languages: Poland, Russia, Germany, Japan, lead by renowned director Monika Dobrowlanska. After the show, the discussion was held with the theater crew, about all the subjects connected to the play: fear of "the other", historical events still relevant today, etc. The audience was engaged, and curious, with around 40 audience members who stayed for the discussion.

**The day of 20/11/2019** was dedicated to the topic of debate and struggle for pensions of ghetto survivors of concentration camps in WWII. Multicultural city theater performed the play "The Compensation", (director Monika Dobrowlanska) with special focus on the case of judge Rennes who supported the survivors and was penalized for the way he did it. This play is documentary work, using official documents, and interviews with survivors, as well as video art and poetic language in combination. After the play, the discussion with the audience and the theater crew was held about the importance of the lessons of WWII, today's situation with fascism in official politics and daily life as well.

**The day of 21/11/2019** was dedicated to the topic of identities and particularly position of Roma people in Croatia, and in general. Art association Arterarij performed the play "Pogledajme/Look at me" (director Romano Nikolić). Both, actress and actor were Roma people who are not professionals, telling the stories of real lives of different people and themselves. In Croatia, both of them were awarded with Croatian state acting award – as first Roma people who got this award. After the play, the discussion with the audience and the theater crew was held and, the topics we discussed were: the position of Roma communities and the work of

Roma organizations, as well as the responsibilities we all have. The audience was very much interested to participate in this dialog.

The founding assembly of the International Association of Minority Theaters was held within the festival. The aim of the association, which will operate not only in Europe but worldwide, is to create a platform that will bring together minority theaters. The Association intends to gather and network theaters and groups, exchange projects, organize educational content and perform jointly in the event that the work of any of the institutions is endangered. Its members can be not only minority theaters, but also educational institutions dealing with the education of minority artists, as well as organizations and individuals. The assembly, organized in the Matica Srpska Gallery, was attended by representatives of twelve minority theaters from around the world, from Romania, Macedonia, Turkey, Kazakhstan, Germany and Slovenia.

**The day of 22/11/2019** was dedicated to the topic of the personal life of people migrating to Slovenia, in last decade. Particularly, it is the story of refugees, mother and father of a boy who goes to Slovenian school where his peers are aggressive to him. Mestno gledališče Ptuj i Mini theater Ljubljana performed the play „Mahmud“ (director Peter Srpčić), with actor (Simon Širbenik) and actress (luna Ornik) who held the whole show. After the show the discussion was held with audience, director and both actors. The main topics exchanged with public were: the positions from which the play is made - ways the crew researched the topic by traveling to Lebanon – experiences which connected them to different culture and made them understand more.

**The day of 23/11/2019** was dedicated to philosophical and metaphysical topics of the play by contemporary Russian dramatist Ivan Viripayev. National Theater Targu Mureș, company „Tompa Mikloš“ from Romania performed the play „Drunkards“ (director Radu Afrim). In this show all the characters are drunk, living and discussing love, God, freedom, despair, and all in this drunk state of mind and body. The ensemble numbered more than fifteen people. After the show, discussion was held with the audience and some of the actors and actresses, as well as the artistic director of the theater. The main topics were those of love and life, as well as position of women in this play, and also, problem of alcoholism.

**The day of 24/11/2019** was dedicated to the life and biography of one of the most famous Serbian dramatists Branislav Nušić, connected to topics of our time from the position of Serbian minority theater group in Hungary, but, in the amusing manner. Serbian Theater in Hungary performed the play "Autobiography" (director Janos Degi). After the show, discussion was held with the audience and the whole crew. The main topics were about the work of the theater itself, and the way this writer's biography was used to talk about contemporary approach to the everlasting subjects: marriage, education, violence, etc. The audience was interested and journalists from Hungary were present.

**The day of 25/11/2019** was dedicated to anti-war topic, immigration and love relations. Tabriz Kotal Theater from Tabriz (Iran) performed the play "Bones Opera" (director Jakob Sadigh Jamali). The play was non-verbal and about two lovers in the war situation. After the show discussion was held about Iranian anti-war theater history which is long, and rich; also about the aesthetics used in this kind of theater. The questions which appeared were about position of arts in Iranian culture. People from the Iranian diplomatic core were in the audience.

**The day of 25/11/2019** was dedicated to the themes of love, family and social morality. The play Ana Karenjin was performed by the host theater Ujvideki Szinhaz, written by Leo Tolstoy, and directed by Dejan Projkovski, a guest artist from Macedonia. The theme of this play is the choice between individual happiness, or the happiness of family, or others, whether to choose your own path or to stay in some frames where society at one point puts you. These are the choices, dilemmas and questions posed by this first premiere in the 46th season of the Ujvideki Szinhaz Theater, after which six more plays will be produced; all of them grouped under the slogan 'Scars'.

**The day of 27/11/2019** was dedicated to the topics of oppression, injustice and position of women in the world and Iran. Tabriz Kotal Theater from Tabriz (Iran) performed the play "Little Black Fish"(director Jakob Sadigh Jamali). The story is allegory with little, black fish which is traveling to the big ocean from the swamp. Originally written as children's prose story, by Iranian author Samad Berhangi (1939-1967), and originally it is not concentrated around women's position as it is in this play - the little traveling fish is a girl and then a woman. After the show the conversation was held with the whole crew, about all the topics mentioned.

**The day of 28/11/2019** was dedicated to the topics of colonization and in general - nature of people through ages, by using the mythology. Freies Theater from Bolzano/Bozen (Italy) performed the Heiner Mueller's famous "Landscape with Argonauts" (director Reinhard Auer). This text is concentrated around Medea-Jason

topic as a narrative base, but, it is much more. The play is made through text collage from the works of important German writers. Freies Theater is working in German language. After the show public conversation was held about the everlasting importance of Mueller's play, and the Freies Theater leaning on the position of women as the most important subject in the play. The audience was dedicated to the talk – the last one during the festival which added to the atmosphere of celebration.

Кратак опис:

**18/11/2019.** На отварању фестивала SYNERGY наступио је музички састав Кал (на ромском значи „црн“), познати ромски музички бенд из Србије, основан 1996. године. У нумерама доминира комбинација балканске ромске музике и танга, те звукова са Блиског истока, из Турске и са Јамајке. Наступали су на мађарском фестивалу Sziget, La notte di San Lorenzo у Милану, потом у Атини на 11. европском бијеналу младих стваралаца, на новосадском фестивалу EXIT, док су 2006. године били део Међународног музичког сајма WOMEX.

Њихов деби албум је доспео на прво место листе World Music Charts Europe, а на крају године завршио је на трећој позицији. Бенд, а посебно фронтмен Драган Ристић, веома су политички и друштвено ангажовани и боре се против дискриминације над Ромима. Драган и његов брат Душан су основали летњу школу Амала, где полазници кроз радионице уче ромски језик, историју, културно наслеђе и политичке утицаје овог народа.

**19.11.2019.** Дан је био посвећен теми националних идентитета и популизма у Европи. Мултикултурално градско позориште из Берлина извело је представу „Пандорина кутија“. У представи су учествовали берлински глумци и глумице, са различитим наслеђима идентитета и језика: Пољска, Русија, Немачка, Јапан. Редитељка представе је реномирана Моника Добровланска, иначе почасна гошћа Сунергу фестивала ове године. Након представе, одржана је дискусија са позоришном трупом, о свим темама којима се представа бавила: страх од „другог“, савремена важност историјских догађаја, итд. Публика је била ангажована и радознала, и око четрдесет особа је остало на дискусији.

**20.11.2019.** Главна тема је била расправа и борбе за пензије преживелих у гету - у концентрационим логорима у Другом светском рату. Мултикултурално градско позориште извело је представу „Накнада“ (редитељка Моника Добровланска) са посебним фокусом на случај судије Реннеса који је подржавао преживеле и кажњен је због начина на који је то чинио. Ова представа је документарни рад, и у узвездби се користе званична документа и интервјуи са преживелим, као и видео радови и песнички језик комбиновано. Након представе, одржана је дискусија са публиком и позоришном трупом, о важности лекција научених у Другом светском рату, о данашњој ситуацији са фашизмом у званичној политици и у свакодневном животу.

**21.11.2019.** Дан је био посвећен теми идентитета и, посебно, положаја Рома у Хрватској и уопште. Уметничко удружење Артерариј извело је представу „Погледај ме“ (редитељ Романо Николић). Обоје, глумица и глумац су ромске националности, и нису професионални глумци. Они причају приче из стварног живота различитих људи, али и сопствене. У Хрватској су обоје награђени државном наградом за глуму - као први Роми који су добили то признање. Након представе, одржан је разговор са публиком и позоришном трупом, а теме о којима смо разговарали биле су: положај ромских заједница и рад ромских организација, као и одговорности које сви имамо. Публика је била веома заинтересована да учествује у овом дијалогу.

У оквиру фестивала одржана је оснивачка скупштина Међународне асоцијације театарара мањина. Циљ асоцијације, која ће деловати не само у Европи него у целом свету, јесте да створи платформу која ће спојити мањинске театре. Асоцијација има намеру да окупља и умрежава театре и трупе, размењује пројекте, организује едукативне садржаје и заједнички наступа у случају да је рад било које од институција угрожен. Њени чланови могу бити не само театри мањина, него и образовне институције које се баве едукацијом мањинских уметника, као и поједине организације и индивидуе.

Скупштини, приређеној у свечаном салону Галерије Матице српске, присуствовали су представници дванаест театарара мањина, као и позоришни посленици из разних крајева света, из Румуније, Македоније, Турске, Казахстана, Немачке и Словеније.

**22.11.2019.** Главна тема се бавила животом имиграната који су се доселили у Словенију. Посебно, то је прича о избеглицама, мајци и оцу дечака који иде у словеначку школу и преживљава притисак вршњака. Местно гледалиште Птуј и Мини театар Љубљана извели су представу „Махмуд“ (редитељ Петер Српчић), у којој играју глумац (Симон Ширбеник) и глумица (Иуна Орник). Након представе, дискусија

је одржана са публиком, редитељем и обоје глумаца. Главне теме биле су: позиције са којих се игра представа - начини на које је трупа истраживала тему путујући у Либан - искуства која су их повезала са различитом културом и учинила да разумеју више.

**23.11.2019.** Дан је био посвећен филозофским и метафизичким темама представе савременог руског драматичара Ивана Вирипајева. Народно позориште Таргу Муреш, компанија „Томпа Миклош“ из Румуније извела је представу „Пијанци“ (редитељ Раду Африм). У овој представи, сви ликови су пијани, тако живе и разговарају о љубави, Богу, слободи, очају. Ансамбл је бројао више од петнаест глумаца. Након представе, одржана је дискусија са публиком и неким од глумаца и глумица, као и уметничким директором позоришта. Главне теме биле су нашире могуће, као нпр. љубав и живот, и ткђ. положај жена у овој представи, а такође и проблем алкохолизма.

**24.11.2019.** Дан је био посвећен животу и биографији једног од најпознатијих српских драматичара Бранислава Нушића. Текст представе драматизован је у складу са данас релевантним темама, и то са позиције српске мањинске позоришне групе у Мађарској, у забавном маниру. Српско позориште у Мађарској извело је представу "Аутобиографија" (редитељ Јанош Деги). Након емисије, одржана је дискусија са публиком и читавом трупом. Разговарало се о раду самог позоришта, као и о начину на који је коришћена Нушићева биографија како би говорила о савременом приступу вечним темама: браку, образовању, насиљу итд. У публици су се налазили и новинари Српских новина у Мађарској.

**25.11.2019.** Дан је био посвећен антиратној теми, имиграцији и љубавима. Позориште Табриз Котал из града Табриза (Иран) извело је представу "Кости опере" (редитељ Јакоб Садигх Џамали). Представа је била невербална, и то о двоје љубавника у ратној ситуацији. Након представе одржана је дискусија о историји иранског антиратног театра - која је дуга и богата; и такође о естетици која се користи у овој врсти позоришта. Као битна питања су се поставила и она о положају уметности у иранској култури. Представници иранске амбасаде били су у публици.

**26.11.2019.** Дан је био посвећен темама љубави, породице и друштвеног морала. Представу Ана Карењин по тексту Лава Толстоја извело је позориште домаћин Ujvideki Szinhaz, редитељ је Дејан Пројковски гост из Македоније. Тема ове представе је избор између индивидуалне среће, или среће породице, односно других, да ли одабрати свој пут, или остати у неким оквирима где те друштво у једном тренутку постави. То су избори, дилеме и питања која поставља ова прва премијера у 46. сезони Новосадског позоришта, након које ће, бити продуцирано још шест нових представа; све оне су груписане под слоганом „Ожиљци“.

**27.11.2019.** Дан је био посвећен темама угњетавања, неправди и положају жена у свету и Ирану. Позориште Табриз Котал из Табриза (Иран) извело је представу "Мала црна риба" (редитељ Јакоб Садигх Џамали). Прича је алегорија о малој црној риби која из мочваре путује до великог океана. Изворно написана као деџа прозна прича, иранског аутора Самада Берхангија (1939-1967), која није концентрисана око положаја жене као што је то у овој представи - мала путујућа риба је девојчица, а затим жена. Након емисије вођен је разговор са читавом екипом, о свим споменутих темама.

**28.11.2019.** Дан је био посвећен темама колонизације и уопште - људске природе кроз векове, користећи митологију. Позориште Фрајс, Болзано (Италија) извело је чувени "Пејзаж са аргонаутима" Хајнера Мулера. (редитељ Рајнхард Ауер). Овај текст концентрисан је око античке теме Медеја-Јасон као наративне основе, али је и много више од тога. Представа је рађена на основу колажа текстова, сачињених од делова драмских текстова значајних немачких писаца. Фрајс Театар ради на немачком језику. Након представе одржан је јавни разговор о савременој важности Мулера као писца. Публика је била врло заинтересована за овај последњи разговор на фестивалу.





